

Performa 4 | 2016. szám
kultúratudományi és társadalomfilozófiai folyóirat

Főszerkesztő: Vajda Mihály

Szerkesztők:
Kicsák Lóránt
Nemes László

A szám felelős szerkesztője: Szabó Csaba

Olvasószerkesztő: Kuser Judit

Kiadja: Eszterházy Károly Főiskola Bölcsészettudományi Kara

Felelős kiadó: Dr. Zimányi Árpád dékán

Kapcsolat: performa@ektf.hu

ISSN 2498-731X

Webmester: Faa Balázs

Francis Ponge

A korsó (La cruche) [1947]

Nincs még egy szó, amely úgy cseng, mint a korsó. Annak az U-nak köszönhetően, mely a közepén nyílik, a korsó a lehető legüregesebb, és a maga módján az. Olyan üreg, amelyet törékeny föld vesz körül: érdes, és könnyen megrepeszthető.

A korsó először üres, és a lehető leghamarabb újra üres.

Az üres korsó zengő.

A korsó először üres, és zenél, amikor megtelik.

Ha mégoly közletről csurog is bele a víz, a korsó először üres, és zenél, amikor megtelik.

A korsó először üres, és a lehető leghamarabb újra üres.

Középszerű tárgy, egyszerű közvetítő.

Így pontosan szétoztható (például) több pohárba.

Szóval egyszerű közvetítő, nélküle is megvolnánk. Egyszóval olcsó; közepesen értékes.

De könnyen kezelhető, és használjuk is mindennap.

Hasznos tárgy tehát, létezésének egyetlen oka, hogy gyakran használjuk.

Egy kicsit közönséges, egyszerű; megvetendő? – Elvesztése nem volna katasztrófa...

A korsó a legközönségesebb anyagból készül; többnyire égetett agyagból.

Formája nem oly erőteljes, nem az amforák emfázisa.

Egyszerű edényféle, kicsit összetettebbé teszi egy fogantyú; egy kidomborodó has; egy széles nyak – a csőre pedig többnyire tömpe, mint a kacsáké.

Egy tárgy a baromfiudvarról. Egy tárgy a háztartásból.

A korsó tehát attól egyedülálló, hogy egyszerre közepes és törékeny: szóval valamiképp becses. És a korsót illetően abban áll a nehézség – hiszen ez is sajátossága –, hogy mindennap használjuk.

Meg kell ragadnunk ezt a középszerű tárgyat (egyszerű közvetítő, kevésbé értékes, olcsó), szükséges, hogy világos helyre tegyük, nap mint nap forgassuk, játékba hozzuk; megtisztítsuk, megtöltsük, fenéig ürítsük.

Addig jár a korsó a kútra, amíg el nem törik. A hosszú használat során megy tönkre. De nem elhasználódik: véletlen baleset pusztítja el. Vagyis, ha úgy tetszik: túlélési esélyei használnak el.

Olyan házi eszköz, amely különös fajta elhasználódásban megy tönkre: túlélési esélyei használnak el.

A korsó tehát, ez a kissé együgyű vagy inkább mókás dolog, a hosszú használat során megy tönkre.

Hasznos tehát némi elővigyázatosság a korsót illetően. Egy kicsit el kell különítenünk, hogy ne ütődjék más dolgokhoz. Egy kicsit távolabb kell tennünk a többi dologtól.

Egy kicsit úgy kell vele bánnunk, ahogy partnerével a táncos. Mikor a korsóval van dolgunk, bizonyos óvatosságról teszünk tanúságot, kerüljük az ütközést a szomszédos párokkal.

Ha tele van, könnyen kilöttyenhet, ha üres, könnyen eltörhet.

És letenni sem szabad durván, hirtelen... kicsit több szabad teret kell neki hagynunk.

Íme hát egy tárgy, melyet használnunk kell nap mint nap, de vele kapcsolatban, jóllehet olcsó, mégis meg kell fontolnunk mozdulatainkat. Hogy formában tartjuk, s hogy ne repedjen szét, ne hulljon hirtelen teljesen hasznavehetetlen, siralmas és nevetséges darabokra.

Vannak, akik, igaz, vigasztalódásul, elméláznak – miért is ne? – egy összetört korsó cserepei fölött: megfigyelik, hogy domborúak... még horgasak is... szírom-alakúak..., hogy van némi hasonlóság köztük és a rózsaszirmok közt, meg a tojáshéj közt... mit tudom én?

De nem gúnyolódás ez?

Hiszen mindazt, amit a korsóról mondtam, nem mondhatnánk-e, éppúgy, a *szavakról* is?

Szabó Csaba fordítása

A fordítást az eredetivel egybevetette: Kicsák Lóránt

A fordítás alapjául szolgáló kiadás:

Francis Ponge: La cruche. In: Francis Ponge: Pièces. Paris, Gallimard, 1962. 94-96.